

Переклади з української мови англійською мовою з 1991 до 2012
дослідження фонду Next Page в рамках проекту Book Platform

підготувала Надія Поліщук¹

лютий 2013

¹ Надія Поліщук – літературознавець, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури, веде курси з історії світової літератури ХІХ-ХХ ст., методології сучасного літературознавства. У проведенні дослідження інформаційну допомогу надали Василь Габор – український письменник і видавець та Надія Матвій – асистент кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики ім. Григорія Кочура Львівського національного університету ім. Івана Франка.

This text is licensed under Creative Commons

I. Вступ

Загальний огляд перекладів української літератури англійською мовою вже з першого погляду дозволяє помітити певні тенденції, відмінні від перекладацького процесу будь-якої іншої національної літератури, що зумовлені насамперед історико-політичними факторами, які, своєю чергою, визначили характер перекладів, який чітко визначається за географічним принципом: англійські переклади, здійснені на теренах Європейського континенту і поза його межами. При цьому можемо об'єктивно стверджувати про виразне домінування останніх над першими. На нашу думку, це зумовлено об'єктивними причинами, оскільки саме у Сполучених Штатах Америки, Канаді та Австралії містяться потужні наукові центри і осередки україністики, що повстали завдяки зусиллям ще повоєнної еміграції українських інтелектуалів.

Натомість у Європі, зокрема, у Великобританії, інтерес до українознавчих студій був значно слабшим: незважаючи на те, що в ній існували Інститут україністики та Відділ україніки Національної Британської бібліотеки (Лондон), студії з українознавства були відкриті лише нещодавно – з 2008 року в Кембриджському університеті. Відтак і кількість перекладачів, які працювали над перекладами української літератури у Великобританії і США, Канаді чи Австралії, є різною. З найвідоміших британських авторів – це імена Віри Річ і Стівена Комарницького, значно меншою мірою Сари Луксач, до них можна також зарахувати ірландського митця Тома Мура і шотландського письменника Роберта Джемісона. Якщо ж вдатися лише до вибіркового огляду перекладів української літератури за межами Європи, то серед найбільш знаних авторів можна назвати імена Майкла Найдана, Лариси Залеської-Онишкевич, Марії Скрипник, Марка Царинника, Богдана Бойчука, Юрія Луцького, Патриції Воррен (Килини), Вірляни Ткач, Ванди Фипс, Марка Павлишина, Юрія Ткача, Віталія Чернецького, Роми Франко, Марка Андрейчика, Дзвіні Орловської та інших.

Як слушно зазначає Максим Тарнавський, історія перекладів української літератури англійською мовою є доволі коротка і нерівномірна². За винятком появи друком творів українських класиків, зокрема Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки та кількох

² Maxim Tarnawsky. Introduction // Ukrainian Literature/ a Journal of Translations/ Vol. 1, 2004 – http://www.utoronto.ca/elul/Ukr_Lit/Vol01/

інших письменників, українська література вкрай рідко видавалася англійською мовою. Якщо говорити про ситуацію з перекладами у Великобританії, то включно до 2000 року у цій країні не було опубліковано жодної української книжки англійською мовою. Хоча це жодним чином не заперечує факту кількадесятирічної праці на ниві поетичного перекладу однієї з найвизначніших британських перекладачів української літератури – Віри Річ, тексти якої виходили друком за кордоном і публікувалися у періодичних виданнях; особливо протягом 1990-х рр³. У позаєвропейському англійськомовному просторі ця ситуація була дещо іншою. Твори української літератури перекладалися, проте вибір авторів був довільний і не відображав загального стану і основних тенденцій розвитку української літератури⁴.

Тому для дослідження було обрано період, що охоплює 12 років – від 2000 до 2013 року.

II. Огляд ринку книговидавництва та перекладів у Великобританії

За період з 2000 до 2013 р. у Великобританії було опубліковано 20 одиниць перекладів української літератури англійською мовою; з них усі 20 публікацій – належать до жанру сучасної художньої літератури. Публікації були видані чотирма видавцями: 2 з них – це провідні британські видавництва «*Vintage*» і «*Harvill Secker*», 1 – це видавництво «*The Harvill Press*», 1 – видавництво «*Retailer*» ще 1 – спільне британсько-голландське видавництво «*Glagoslav*». У видавництві «*Vintage*» було видано 9, у видавництві «*Harvill Secker*» – 6 книжок, у видавництві «*The Harvill Press*» і «*Retailer*» – по 1 книжці, у видавництві «*Glagoslav*» – 3 книжки.

III. Переклади з української англійською мовою

III.1. Загальні дані та поділ за жанрами

³ Повний перелік бібліографії перекладів Віри Річ поданий у монографії Г. Косів. Віра Річ: Творчий портрет перекладача. – Львів: Піраміда, 2011. – С.207-228.

⁴ Повний бібліографічний перелік української літератури поданий в анотованій бібліографії канадської дослідниці Марти Гарнавської, що доступний за адресою: <http://www.utoronto.ca/elul/English/ULE/>

Якщо порівнювати кількість перекладів творів української літератури, виданих на терені європейського континенту та поза її межами протягом 2000-2013 рр., то спостерігаємо ту ж саму тенденцію, що і в періоді до 2000 р., а саме кількісне переважаання перекладів, опублікованих у США, Канаді й Австралії, над перекладами, надрукованими у Європі.

Вартим уваги видається і те, що твори, перекладені, зокрема, у Великобританії, розраховані здебільшого на широку читацьку аудиторію, вони охоплюють інтелектуально-психологічну прозу, написану в жанрі детективно-пригодницького роману-трилера і родинної драми. Це романи Андрія Куркова у перекладах Аманди Лав Дарраф, Ендрю Бромфілда і Джорджа Берда («Нічний молочник» (2011), «Остання любов президента» (2009, 2007), «Приятель небіжчика» (2010, 2005), «Пікнік на льоді» (2010, 2005, 2004), «Гра у відрізаний палець» (2009, 2003), «Смерть стороннього» (2010, 2003, 2001), окреме видання романів (*The Penguin Novels* (2006)), «Сарабанда банди Сари» Лариси Денисенко в перекладі Майкла Найдана і Світлани Барнс (2013), «Загублений гудзик» Ірени Роздобудько в перекладі Майкла Найдана і Ольги Титаренко та «Майже ніколи не навпаки» Марії Матіос у перекладі Юрія Ткача (обидва романи – 2012), опубліковані, відповідно, у британському видавництві «Vintage», «Harvill Secker» та спільному британсько-голландському видавництві «Glagoslav»; збірка поезій Павла Тичини, видана в Австрії в перекладі Стівена Комарницького («Poetry Salzburg», 2012) та чотиримовне (англійською, французькою, російською і грузинською) видання його поеми «Скорбна мати» («Kalyna Language Press»).

Натомість переклади творів української літератури, опубліковані і видані у США, Канаді чи Австралії, більш адекватно відтворюють її внутрішнє багатство і розмаїтість, втілену в проблемному і жанрово-стильовому вимірі: серед них є поетичні, прозові і драматичні тексти, зразки класичної і сучасної художньої літератури, дитячої, релігійно-теологічної і наукової (гуманітарної) літератури.

Цікавим явищем видається публікація творів української літератури (класичної і сучасної) англійською мовою, здійснена в Україні (найбільше – у Львові у видавництвах «Літопис», «Срібне слово», «Сполом», «Класика», «Кальварія», «Піраміда», «Видавництво Старого Лева», два видання – «Мистецтво» і «Видавничий дім Бураго» – у Києві), причому

як окремих авторів, здебільшого поетів, так і антологічних видань – одно- і двомовних. Серед них можемо назвати:

а) одномовні видання: збірку поезій Івана Франка «Зів'яле листя» в перекладі Івана Теплового (2009); антологію творів наймолодшого покоління письменників, зокрема Любка Дереша, Ірени Карпи, Катерини Хінкулової, Світлани Пиркало і Остапа Сливинського під назвою «Лишається півподиху» (2009); казки Зірки Ментазюк «Київські казки» (2006);

б) двомовні видання окремих письменників, зокрема поетів: «Осінні зорі» Максима Рильського (2008), «Велика гармонія» Богдана Ігоря Антонича (2007), «Літаюча голова та інші поезії» Віктора Неборака (2005), «Пейзажі пам'яті» Ліни Костенко (2002), «Рання лірика» Павла Тичини (2000) та прозової збірки Юрію Винничука «Вікна застиглому часу» (2000) у перекладах Майкла Найдана (видавництво «Літопис»); збірки поезій Володимира Цибулька «Око на дзвіниці» та «Ангели в піраміді» у перекладах Юрія Тарнавського (2005, 2001); Тараса Шевченка «Вибрана поезія. Живопис. Графіка» в перекладі Віри Річ (2007); малої прози Василя Габора «Книга екзотичних снів та реальних подій» у перекладі Патріка Корнеса, Наталії Помірко і Оксани Буньо (2012);

в) двомовні антології: «В іншому світлі» – антологія класичної і сучасної лірики в перекладі Вірляни Ткач і Ванди Фіппс (2008) та «100 років юності» – антологія української поезії ХХ ст. в перекладі Майкла Найдана й інших авторів.

Коли вдатися до аналізу перекладів української літератури англійською мовою, виданих за межами Європи, то попри наявність подібних тенденцій з погляду видання як окремих книжкових публікацій, так і антологій, відтворення текстів для англomовного читача характеризується більшою повнотою і різноманітністю письменницьких персоналій, які можна погрупувати таким чином:

а) окремі книжкові видання, які охоплюють переклади творів і сучасної, і класичної літератури, зокрема: Оксани Забужко («Музей покинутих секретів» у перекладі Ніни Шевчук-Мюррей (2012), «Польові дослідження українського сексу» в перекладі Галини Гринь (2011), «Мілена» (2006), «Дівчатка» в перекладі Аскольда Мельничука (2005)), Юрія Андруховича («Московіада» в перекладі Віталія Чернецького (2008), «Перверзія» в перекладі Майкла Найдана (2005)), роман Юрка Іздрика «Воццек» у перекладі Марка Павлишина (2006)), прозу Ігоря Клеха «Земля, біноклярний обшир» у перекладі Майкла

Найдана (2004); лірику Дмитра Павличка «Два кольори душі» і Богдана Ігоря Антонича «Екстази і елегії» в перекладі Майкла Найдана (2012 та 2011, відповідно), Олександра Довженка «Зачарована Десна» в перекладі Дзвіні Орловської (2006), роман Ольги Кобилянської «В неділю рано зілля копала» в перекладі Марії Скрипник (2001), Володимира Винниченка («Записки кирпатого Мефістофеля» і «Вибрані оповідання» в перекладі Теодора Прокопова (обидві – 2001)), Анатолія Дімарова «Поламані крила» в перекладі Роми Франко (2001); прозових творів Івана Франка у перекладі Роми Франко: «Для домашнього вогнища», «Основи суспільности» («Behind Decorum's Veil»), «Не спитавши броду», «Лель і Полель» («Beacons in the Darkness»), «Перехресні стежки» («Fateful Crossroads»), опублікованих 2006 р.; роману Федора Одрача «Хвиля страху» в перекладі Ерми Одрач (2008) та поетичної збірки Лідії Палій «Жінка у вікні» (2002);

б) одномовні антології вибраних оповідань, головно української класики, в перекладі Роми Франко, впорядковані за гендерним принципом, що знайшло своє відображення у серійних виданнях: «Українська чоловіча проза: 1880-1920-і рр.» («Down Country Lanes» (2008): вибрані оповідання Тимофія Бордуляка, Миколи Чернявського, Івана Франка, Богдана Лепкого, Дмитра Марковича, Леся Мартовича, Степана Васильченка, Володимира Винниченка; «From Days Gone By» (2008): вибрана проза Юрія Федьковича, Івана Франка, Бориса Грінченка, Гната Хоткевича, Олександра Кониського, Пантелеймона Куліша, Богдана Лепкого, Панаса Мирного, Олекси Стороженка, Сидора Воробкевича; «Passion's Bitter Cup» (2004): вибрана проза Миколи Чернявського, Івана Франка, Гната Хоткевича, Євгена Мандичевського, Михайла Могілянського, Степана Васильченка, Володимира Винниченка, Сильвестра Яричевського, Михайла Жука; «Riddles of the Heart» (2004): вибрана проза Миколи Чернявського, Івана Франка, Гната Хоткевича, Михайла Коцюбинського, Осипа Маковея, Михайла Могілянського, Панаса Мирного, Леоніда Пахаревського, Валер'яна Підмогильного, Степана Васильченка, Володимира Винниченка; одна «мішана» антологія сучасної прози «A Hunger Most Cruel» (2002): вибрана проза Анатолія Дімарова, Євгена Гуцала і Олени Звичайної) і «Жіночі голоси в українській літературі» («Warm the Children, O Sun» і «For a Crust of Bread» (обидва томи (5 і 6) – 2000): вибрана мала проза Ольги Кобилянської, Олени Пчілки, Наталії Кобринської, Любові Яновської, Євгенії Ярошинської, Грицька Григоренка, Лесі Українки);

Переклади з української мови англійською мовою

в) двомовне видання поезії Василя Махна «Thread and Selected New York Poems» у перекладі Ореста Поповича (2009);

в) двомовна антологія поезії: «Сучасна поезія України і Австралії» (Тернопіль-Сідней: Крок і Meus Press, 2011), в якій вміщено переклади текстів Сергія Жадана, Василя Герасим'юка, Юрія Андруховича, Павла Гірника, Михайла Григоріва, Олега Лишеги, Ірини Шувалової, Василя Махна, Юрія Завадського, Олега Коцарева, Миколи Шпаковського, Віктора Неборака, Мірека Боднара, Оксани Забужко, Наталки Білоцерківець, Катерини Бабкіної, Григорія Семенчука, Петра Мідянки, Галини Гевків і Костянтина Москальця;

г) тримовна (українська, російська і англійська) антологія поезії Ігоря Павлюка і Юрія Лазірка «Ловлячи павутинки» (Catching Gossamers. A Double Hot Trick in Poetry: Create-Space Independent Publishing Platform, 2011);

г) оригінальна серія буклетів «Сучасна українська література» у перекладі Марка Андрейчика: вибрані поетичні і прозові тексти Григорія Чубая у виконанні Тараса Чубая (2008), Віктора Неборака, Андрія Бондара, Юрія Андруховича (усі – протягом 2009), Тараса Прохаська, Івана Малковича, Сергія Жадана (2010), Василя Габора (2012).

Основні книжкові публікації української літератури англійською мовою на терені Європи:

2013 рік: 1 видання

1. Larysa Denysenko, *The Sarabande of Sara's Band*. Translated by Michael M. Naydan and Svitlana Barnes. Amsterdam-London: Glagoslav Publishers, 2013. 153 p.

2012 рік: 4 видання

1. Irene Rozdobudko, *The Lost Button*. Translated by Michael M. Naydan and Olha Tytarenko. Amsterdam-London: Glagoslav Publishers, 2012. 191 p.
2. Maria Matios, *Hardly Ever Otherwise*. Translated by Yuri Tkacz. Amsterdam-London: Glagoslav Publishers, 2012. 176 p.
3. Pavlo Tychyna, *The Raspberry's Eyelash*. Ttranslated and edited by Steve Komarnyckyj. Salzburg: Poetry Salzburg, 2012. 120 p.

This text is licensed under Creative Commons

4. Andrey Kurkov, *The Milkman in the Night*. Translated by Amanda Love Darragh: Vintage, 2012. 480 p.

2011 рік: 1 видання

1. Andrey Kurkov, *The Milkman in the Night*. Translated by Amanda Love Darragh: Harvill Secker, 2011. 474 p.

2010 рік: 3 видання

1. Andrey Kurkov, *A Matter of Death and Life*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 112 p.
2. Andrey Kurkov, *Penguin Lost*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 256 p.
3. Andrey Kurkov, *Death and the Penguin*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 228 p.

2009 рік: 3 видання

1. Andrey Kurkov, *The President's Last Love*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2009. 448 p.
2. Andrey Kurkov, *The Case of the General's Thumb*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2009. 192 p.
3. Andrey Kurkov, *The Good Angel of Death*. Translated by Andrew Bromfield. London: Harvill Secker, 2009. 384 p.

2007 рік: 1 видання

1. Andrey Kurkov, *The President's Last Love*. Translated by George Bird. London: Harvill Secker, 2007. 440 p.

2006 рік: 1 видання

1. Andrey Kurkov, *The Penguin Novels*. Translated by George Bird. London: Retailer, 2006. 496 p.

2005 рік: 2 видання

1. Andrey Kurkov, *A Matter of Death and Life*. Translated by George Bird. London: Harvill Secker, 2005. 112 p.
2. Andrey Kurkov, *Penguin Lost*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2005. 256 p.

2004 рік: 2 видання

1. Andrey Kurkov, *The Case of the General's Thumb*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2004. 192 p.
2. Andrey Kurkov, *Penguin Lost*. Translated by George Bird. London: Harvill Secker, 2004. 256 p.

2003 рік: 2 видання

1. Andrey Kurkov, *Death and the Penguin*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2003. 228 p.
2. Andrey Kurkov, *The Case of the General's Thumb*. Translated by George Bird. London: Harvill Secker, 2003. 192 p.

2001 рік: 1 видання

1. Andrey Kurkov, *Death and the Penguin*. Translated by George Bird. London: The Harvill Press, 2001. 240 p.

Основні книжкові публікації української літератури поза межами Європи:

2013 рік: 1 видання

1. Zirka Mentazyuk, *Arnica*. Amazoncom, 2013.

2012 рік: 3 видання

1. *An Anthology of Modern Ukrainian Drama*. Compiler, Editor and Co-translator Larysa Zaleska-Onyshkevych. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2012. 522 p.
2. Oksana Zabuzhko, *The Museum of Abandoned Secrets*. Translated by Nina Shevchuk-Murray. Las Vegas: AmazonCrossing, 2012. 760 p.

3. *Two Colors the Soul: The Selected Poetry of Dmytro Pavlychko*. Compiler, Editor, Co-translator Michael M. Naydan. Cervena Barva Press, 2012. 90 p.

2011 рік: 3 видання

1. Oksana Zabuzhko, *Field Work In Ukrainian Sex*. Translated by Halyna Hryn. Las Vegas: AmazonCrossing, 2011. 168 p.
2. Ihor Pavlyuk and Youri Lazirko, *Catching Gossamers. A Double Hot Trick in Poetry*: Create-Space Independent Publishing Platform, 2011. 172 p.
3. Contemporary Poetry of Ukraine and Australia: AU/UA. Les Wicks, Yury Zavadsky and Grigory Semenchuk, eds. Published as an ebook by Meuse Press and Krok Press, 2011. 126 p. Available at: <http://meusepress.tripod.com/AUUA.pdf>

2010 рік: 1 видання

1. *The Essential Poetry of Bohdan Ihor Antonych: Ecstasies and Elegies*. Translated by Michael M. Naydan. Bucknell University Press, 2010. 173 p.

2009 рік: 2 видання

1. *Half a Breath: A Brief Anthology of Young Ukrainian Writers*: TEKA Publishing House, 2009.
2. Vasyl Makhno, *Thread and Selected New York Poems*. Tr. from the Ukrainian by Orest Popovych. New York City: Meeting Eyes Bindery, 2009. 126 p. A bilingual edition: poetry in Ukrainian and English.

2008 рік: 5 видань, з них – 1 антологія

1. Yuri Andrukhovych, *The Moscoviad*. Tr. from the Ukrainian by Vitaly Chernetsky. New York City: Spuyten Duyvil, 2008. 185 p.
2. *Down Country Lanes: selected prose fiction by Tymofey Bordulyak, Mykola Chernyavsky, Ivan Franko, Bohdan Lepky, Dmytro Markovych, Les Martovych, Stepan Vasylchenko, Volodymyr Vynnychenko*. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Toronto: Language Lanterns Publications, 2008. 409 p. (Ukrainian short fiction in English).

3. *From Days Gone By: Selected prose fiction* by Yuriy Fedkovych, Ivan Franko, Borys Hrinchenko, Hnat Khotkevych, Oleksander Konysky, Panteleymon Kulish, Bohdan Lepky, Panas Myrny, Oleksa Storozhenko, Sydir Vorobkevych. Tr. by Roma Franko. Ed. By Sonia Morris. Toronto: Language Lanterns Publications, 2008. 410 p. (Ukrainian short fiction in English).
4. Fedir Odrach, *Wave of Terror* / Theodore Odrach. Tr. from Ukrainian by Erma Odrach. Introd. by T.F. Rigelhof. Chicago: Academy Chicago, 2008. xv, 326 p. (An Anita Miller book).
5. Waine Miller, Kevin Prufer, *New European Poets*: Graywolf Press, 2008. 352 p.

2006 рік: 7 видань

1. Oksana Zabuzhko *I, Milena* in: *The Third Shore: Women's Fiction from East Central Europe (Writings from an Unbound Europe)* by Agata Schwartz, Luise von Flotow. Northwestern University Press, 2006. 288 p.
2. Oleksandr Dovzhenko, *The Enchanted Desna* / Alexander Dovzhenko. Tr. by Dzvinia Orłowsky. Marshfield, MA: House between Water, 2006. 61 p.
3. Ivan Franko, *Behind Decorum's Veil*. Selected prose fiction. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Toronto]: Language Lanterns, 2006. 406 p. (Ukrainian short fiction in English) (Ukrainian male authors, 1880–1920).
4. Ivan Franko, *Beacons in the Darkness*. Selected prose fiction. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Toronto]: Language Lanterns, 2006. 430 p. (Turbulent Times; a trilogy, v. 2.) (Ukrainian fiction in English) (Ukrainian male authors, 1880–1920).
5. Ivan Franko, *Fateful Crossroads*. A novel. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Toronto]: Language Lanterns, 2006. 373 p. (Turbulent Times, a trilogy, v. 3) (Ukrainian fiction in English) (Ukrainian male authors, 1849–1920).
6. Ivan Franko, *Winds of Change*. Selected prose. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Toronto]: Language Lanterns, 2006. 334 p. (Turbulent Times, a trilogy. v. 1) (Ukrainian fiction in English) (Ukrainian male authors, 1880–1920).
7. Iurii Izdryk, *Wozzeck* / Izdryk. Tr. and with an introd. by Marko Pavlyshyn. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2006. xxi, 130 p.

2005 рік: 2 видання

1. Yuri Andrukhovych, *Perverzion*. Tr. from the Ukrainian and with an introduction by Michael M. Naydan. Evanston, IL : Northwestern University Pres, 2005. xiv, 326 p. (Writings from an unbound Europe).
2. Oksana Zabuzhko, *Girls*; a story by Oksana Zabuzhko translated from Ukrainian by Askold Melnyczuk. Boston: Arrowsmith, 8, 2005. 36 p.

2004 рік: 3 видання

1. *Passion's Bitter Cup*. Selected prose fiction by Mykola Chernyavsky, Ivan Franko, Hnat Khotkevych, Yevhen Mandychovsky, Mykhaylo Mohylyansky, Stepan Vasylichenko, Volodymyr Vynnychenko, Sylvester Yarychevsky, Mykhaylo Zhuk. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Saskatoon, SK: Language Lanterns, 2004. 349 p. (Ukrainian short fiction in English). On cover: Ukrainian male authors, 1880–1920.
2. *Riddles of the Heart*. Selected prose fiction by Mykola Chernyavsky, Ivan Franko, Hnat Khotkevych, Mykhaylo Kotsyubynsky, Osyp Makovey, Mykhaylo Mohylyansky, Panas Myrny, Leonyd Pakharvovsky [sic], Valeriyany Pidmohylny, Stepan Vasylichenko, Volodymyr Vynnychenko. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Saskatoon, SK]: Language Lanterns, 2004. 349 p. (Ukrainian short fiction in English). On cover: Ukrainian male authors, 1880–1920.
3. Igor Klekh, *A Land the Size of Binocular*. Tr. By Michael M. Naydan and Slava Yastremski. Northwestern University Press, 2004. 272 p.

2002 рік: 3 видання

1. Ivan Franko, *Fox Mykyta*. Verses in free translation from Ivan Franko's Ukrainian classic *Lys Mykyta* by Roman Bohdan Karpishka. Illus. by Edward Kozak. [Lviv; Montreal: Papuga Publishers, 2002]. 156, xii p. col. illus. A free verse translation of all twelve songs of Ivan Franko's poem *Lys Mykyta*, with additional material added. A compact disk with narration by Roman B. Karpishka accompanies the printed book.
2. *A Hunger Most Cruel*: Selected prose fiction by Anatoliy Dimarov, Yevhen Hutsalo, Olena Zvyachayna. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Saskatoon, SK: Language Lanterns, 2002. 284 p.

3. Lydia Palij, *Woman in the Window: A Collection of Poetic Images*. Toronto: Libra Publishing, 2002. 47 p.

2001 рік: 5 видань

1. Ol'ha Kobylans'ka, *On Sunday Morning She Gathered Herbs*. Tr. By Mary Skrypnyk. With an introd. by Maxim Tarnawsky. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2001. xi, 168 p.
2. Volodymyr Vynnychenko, *Notes of a Pug-Nosed Mephistopheles*. / Volodymyr K. Vynnychenko. Tr. by Theodore S. Prokopov. Godeffrey, N.Y.: Guymard Press, 2001. viii, 170 p.
3. Volodymyr Vynnychenko, *Selected Short Stories*. Tr. from the Ukrainian by Theodore S. Prokopov. Godeffroy, N.Y.: Guymard Press, 2001. x, 120 p.
4. Anatoliy Dimarov, *Broken Wings*. Selected prose fiction. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Saskatoon, SK]: Language Lanterns, 2001. 316 p. (Ukrainian short fiction in English).
5. Yaroslav Stelmakh, *Once in a Strange, Faraway Forest*. Illus. by Anatoliy Vasylenko. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Saskatoon, SK]: Language Lanterns, 2001. 95 p. col. illus. (Ukrainian children's literature).

2000 рік: 2 видання

1. *For a Crust of Bread: Selected prose fiction* by Nataliya Kobrynska, Olena Pchilka, Lyubov Yanovska, Olha Kobylanska, Yevheniya Yaroshynska, Hrytsko Hryhorenko, Lesya Ukrainka. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Saskatoon, SK.: Language Lanterns, 2000. 471 p. (Women's voices in Ukrainian literature, v.6).
2. *Warm the Children, O Sun: Selected prose fiction* by Olha Kobylanska, Olena Pchilka, Nataliya Kobrynska, Lyubov Yanovska, Hrytsko Hryhorenko, Lesya Ukrainka. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Saskatoon, SK.: Language Lanterns, 2000. 471 p. (Women's voices in Ukrainian literature, v. 5).

III.2. Публікації за жанрами:

1. John-Paul Himka, Andryj Zayarnyuk, *Letters From Heaven: Popular Religion in Russia and Ukraine*: University of Toronto Press, 2006. 277 p.
2. Paulina Lewin, *Miracles and Monasteries of 17th Century Ukraine*: Harvard Ukrainian Research Institute, 2002. 570 p.

гуманітарні та соціальні науки – 13 видань, з них літературознавчих праць – 5, історико-філософських – 7, соціальних – 1.

1. Mark Andryczyk, *The Intellectual as Hero in 1990s Ukrainian Fiction*: University of Toronto Press, 2012. 176 p.
2. Sarah D. Phillips, *Women's Social Activism in the New Ukraine*: Indiana University Press, 2008. 206 p.
3. Maryna Romanets, Andreas Umland, *Anamorphic Texts and Reconfigured Visions: Improvised Traditions in Contemporary Ukrainian and Irish Literature (Soviet and Post-Soviet Politics and Society)*: Maryna Romanets Publisher, 2007. 238 p.
4. Dominique Arel, Blair A. Ruble, *Rebounding Identities: The Politics of Identity in Russia and Ukraine*: Woodrow Wilson Center Press, 2006. 384 p.
5. Nikolas Hayoz and Andrej Lushnycky, *Ukraine At A Crossroads (Interdisciplinary Studies on Central and Eastern Europe, V.1)*: Peter Lang, 2005. 269 p.
6. C. M. Hann, Paul Robert Magocsi, *Galicia. A Multicultured Land*: University of Toronto Press, 2005. 259 p.
7. Irena Makaryk, *Shakespeare in the Undiscovered Bourn: Les Kurbas, Ukrainian Modernism, and Early Soviet Cultural Politics*: University of Toronto Press, 2004. 270 p.
8. Karel C. Berkhoff, *Harvest of Despair: Life and Death in Ukraine under Nazi Rule*: Harvard University Press, 2004. 480 p.
9. Timothy Snyder, *The Reconstruction of Nations: Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569-1999*: Yale University Press, 2004. 384 p.
10. Elain Rusinko, *Straddling Borders: Literature and Identity in Subcarpathian Rus'*: University of Toronto Press, 2003. 576 p.

Переклади з української мови англійською мовою

11. Orest Subtelny, *Ukraine: A History*: University of Toronto Press, 2009. 888 p.
12. Myroslav Shkandrij. *Russia and Ukraine: Literature and the Discourse of Empire from Napoleonic to Postcolonial Times*: Carleton University Press, 2001. 354 p.
13. Anna Reid, *Borderland: A Journey through the History of Ukraine*: Colorado Westview Press, 2000. 272 p.

науково-популярна література – жодного видання

класична поезія – за період 2000-2013 рр. – жодного видання

сучасна поезія – 7 видань, з них – 2 антології, 3 – дво- і 1 – тримовне видання, 3 – окремі збірки поезій

1. Ihor Pavlyuk and Yuri Lazirko, *Catching Gossamers. A Double Hot Trick in Poetry*: Create-Space Independent Publishing Platform, 2011. 172 p.
2. Contemporary Poetry of Ukraine and Australia: AU/UA. Les Wicks, Yury Zavadsky and Grigory Semenchuk, eds. Published as an ebook by Meuse Press and Krok Press, 2011. 126 p. Available at: <http://meusepress.tripod.com/AUUA.pdf>
3. *Half a Breath: A Brief Anthology of Young Ukrainian Writers*: TEKA Publishing House, 2009.
4. Vasyl Makhno, *Thread and Selected New York Poems*. Tr. from the Ukrainian by Orest Popovych. New York City: Meeting Eyes Bindery, 2009. 126 p. A bilingual edition: poetry in Ukrainian and English.
5. Lydia Paliy, *Woman in the Window: A Collection of Poetic Images*. Toronto: Libra Publishing, 2002. 47 p.
6. *Two Colors the Soul: The Selected Poetry of Dmytro Pavlychko*. Compiler, Editor, Co-translator Michael M. Naydan. Cervena Barva Press, 2012. 90 p.
7. *The Essential Poetry of Bohdan Ihor Antonych: Ecstasies and Elegies*. Translated by Michael M. Naydan. Bucknell University Press, 2010. 173 p.

This text is licensed under Creative Commons

класична художня література – 11 видань, з них 6 – антологій, 5 – окремих книжкових видань

1. *Down Country Lanes*: selected prose fiction by Tymofey Bordulyak, Mykola Chernyavsky, Ivan Franko, Bohdan Lepky, Dmytro Markovych, Les Martovych, Stepan Vasylchenko, Volodymyr Vynnychenko. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Toronto: Language Lanterns Publications, 2008. 409 p.
2. *From Days Gone By*: Selected prose fiction by Yuriy Fedkovych, Ivan Franko, Borys Hrinchenko, Hnat Khotkevych, Oleksander Konysky, Panteleymon Kulish, Bohdan Lepky, Panas Myrny, Oleksa Storozhenko, Sydir Vorobkevych. Tr. by Roma Franko. Ed. By Sonia Morris. Toronto: Language Lanterns Publications, 2008. 410 p.
3. *Passion's Bitter Cup*. Selected prose fiction by Mykola Chernyavsky, Ivan Franko, Hnat Khotkevych, Yevhen Mandychevsky, Mykhaylo Mohylyansky, Stepan Vasylchenko, Volodymyr Vynnychenko, Sylvester Yarychevsky, Mykhaylo Zhuk. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Saskatoon, SK: Language Lanterns, 2004. 349 p.
4. *Riddles of the Heart*. Selected prose fiction by Mykola Chernyavsky, Ivan Franko, Hnat Khotkevych, Mykhaylo Kotsyubynsky, Osyp Makovey, Mykhaylo Mohylyansky, Panas Myrny, Leonyd Pakharvevsky [sic], Valeriyana Pidmohylny, Stepan Vasylchenko, Volodymyr Vynnychenko. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Saskatoon, SK]: Language Lanterns, 2004. 349 p.
5. Ivan Franko, *Behind Decorum's Veil*. Selected prose fiction. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Toronto]: Language Lanterns, 2006. 406 p.
6. Ivan Franko, *Beacons in the Darkness*. Selected prose fiction. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Toronto]: Language Lanterns, 2006. 430 p.
7. Ivan Franko, *Fateful Crossroads*. A novel. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Toronto]: Language Lanterns, 2006. 373 p.
8. Ivan Franko, *Winds of Change*. Selected prose. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Toronto]: Language Lanterns, 2006. 334 p.
9. Ol'ha Kobylans'ka, *On Sunday Morning She Gathered Herbs*. Tr. By Mary Skrypnyk. With an introd. by Maxim Tarnawsky. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2001. xi, 168 p.

10. *For a Crust of Bread: Selected prose fiction* by Nataliya Kobrynska, Olena Pchilka, Lyubov Yanovska, Olha Kobylianska, Yevheniya Yaroshynska, Hrytsko Hryhorenko, Lesya Ukrainka. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Saskatoon, SK.: Language Lanterns, 2000. 471 p.
11. *Warm the Children, O Sun: Selected prose fiction* by Olha Kobylianska, Olena Pchilka, Nataliya Kobrynska, Lyubov Yanovska, Hrytsko Hryhorenko, Lesya Ukrainka. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Saskatoon, SK.: Language Lanterns, 2000. 471 p.

сучасна художня література – 36 видань, з них 2 – антології, решта – книжкові видання

1. Larysa Denysenko, *The Sarabande of Sara's Band*. Translated by Michael M. Naydan and Svitlana Barnes. Amsterdam-London: Glagoslav Publishers, 2013. 153 p.
2. Irene Rozdobudko, *The Lost Button*. Translated by Michael M. Naydan and Olha Tytarenko. Amsterdam-London: Glagoslav Publishers, 2012. 191 p.
3. *Half a Breath: A Brief Anthology of Young Ukrainian Writers*: TEKA Publishing House, 2009.
4. Maria Matios, *Hardly Ever Otherwise*. Translated by Yuri Tkacz. Amsterdam-London: Glagoslav Publishers, 2012. 176 p.
5. Andrey Kurkov, *The Milkman in the Night*. Translated by Amanda Love Darragh d: Vintage, 2012. 480 p.
6. Andrey Kurkov, *The Milkman in the Night*. Translated by Amanda Love Darragh: Harvill Secker, 2011. 474 p.
7. Andrey Kurkov, *A Matter of Death and Life*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 112 p.
8. Andrey Kurkov, *Penguin Lost*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 256 p.
9. Andrey Kurkov, *The Good Angel of Death*. Translated by Andrew Bromfield. London: Vintage, 2009. 384 p.
10. Andrey Kurkov, *Death and the Penguin*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 228 p.
11. Andrey Kurkov, *The President's Last Love*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2009. 448 p.

12. Andrey Kurkov, *The Case of the General's Thumb*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2009. 192 p.
13. Andrey Kurkov, *The Good Angel of Death*. Translated by Andrew Bromfield. London: Harvill Secker, 2009. 384 p.
14. Andrey Kurkov, *The President's Last Love*. Translated by George Bird. London: Harvill Secker, 2007. 440 p.
15. Andrey Kurkov, *The Penguin Novels*. Translated by George Bird. London: Retailer, 2006. 496 p.
16. Andrey Kurkov, *A Matter of Death and Life*. Translated by George Bird. London: Harvill Secker, 2005. 112 p.
17. Andrey Kurkov, *Penguin Lost*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2005. 256 p.
18. Andrey Kurkov, *The Case of the General's Thumb*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2004. 192 p.
19. Andrey Kurkov, *Penguin Lost*. Translated by George Bird. London: Harvill Secker, 2004. 256 p.
20. Andrey Kurkov, *Death and the Penguin*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2003. 228 p.
21. Andrey Kurkov, *The Case of the General's Thumb*. Translated by George Bird. London: Harvill Secker, 2003. 192 p.
22. Andrey Kurkov, *Death and the Penguin*. Translated by George Bird. London: The Harvill Press, 2001. 240 p.
23. Oksana Zabuzhko, *The Museum of Abandoned Secrets*. Translated by Nina Shevchuk-Murray. Las Vegas: AmazonCrossing, 2012. 760 p.
24. Oksana Zabuzhko, *Field Work In Ukrainian Sex*. Translated by Halyna Hryn. Las Vegas: AmazonCrossing, 2011. 168 p.
25. Oksana Zabuzhko *I, Milena* in: *The Third Shore: Women's Fiction from East Central Europe (Writings from an Unbound Europe)* by Agata Schwartz, Luise von Flotow. Northwestern University Press, 2006. 288 p.
26. Oksana Zabuzhko, *Girls*; a story by Oksana Zabuzhko translated from Ukrainian by Askold Melnyczuk. Boston: Arrowsmith, 8, 2005. 36 p.

27. Yuri Andrukhovych, *The Moscoviad*. Tr. from the Ukrainian by Vitaly Chernetsky. New York City: Spuyten Duyvil, 2008. 185 p.
28. Yuri Andrukhovych, *Perverzion*. Tr. from the Ukrainian and with an introduction by Michael M. Naydan. Evanston, IL : Northwestern University Press, 2005. xiv, 326 p. (Writings from an unbound Europe).
29. Iurii Izdryk, *Wozzeck / Izdryk*. Tr. and with an introd. by Marko Pavlyshyn. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2006. xxi, 130 p.
30. Igor Klekh, *A Land the Size of Binocular*. Tr. By Michael M. Naydan and Slava Yastremski. Northwestern University Press, 2004. 272 p.
31. Fedir Odrach, *Wave of Terror / Theodore Odrach*. Tr. from Ukrainian by Erma Odrach. Introd. by T.F. Rigelhof. Chicago: Academy Chicago, 2008. xv, 326 p. (An Anita Miller book).
32. Anatoliy Dimarov, *Broken Wings*. Selected prose fiction. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Saskatoon, SK]: Language Lanterns, 2001. 316 p. (Ukrainian short fiction in English).
33. *A Hunger Most Cruel*: Selected prose fiction by Anatoliy Dimarov, Yevhen Hutsalo, Olena Zvy chayna. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. Saskatoon, SK: Language Lanterns, 2002. 284 p.
34. Oleksandr Dovzhenko, *The Enchanted Desna / Alexander Dovzhenko*. Tr. by Dzviniia Orłowsky. Marshfield, MA: House between Water, 2006. 61 p.
35. Volodymyr Vynnychenko, *Notes of a Pug-Nosed Mephistopheles*. / Volodymyr K. Vynnychenko. Tr. by Theodore S. Prokopov. Godeffrey, N.Y. : Guymard Press, 2001. viii, 170 p.
36. Volodymyr Vynnychenko, *Selected Short Stories*. Tr. from the Ukrainian by Theodore S. Prokopov. Godeffroy, N.Y.: Guymard Press, 2001. x, 120 p.

дитяча література – 3 видання

1. Zirka Mentazyuk, *Arnica*. Amazoncom, 2013.
2. Ivan Franko, *Fox Mykyta*. Verses in free translation from Ivan Franko's Ukrainian classic Lys Mykyta by Roman Bohdan Karpishka. Illus. by Edward Kozak. [Lviv; Montreal: Papuga

Publishers, 2002]. 156, xii p. col. illus. A free verse translation of all twelve songs of Ivan Franko's poem *Lys Mykyta*, with additional material added. A compact disk with narration by Roman B. Karpishka accompanies the printed book.

3. Yaroslav Stelmakh, *Once in a Strange, Faraway Forest*. Illus. by Anatoliy Vasylenko. Tr. by Roma Franko. Ed. by Sonia Morris. [Saskatoon, SK]: Language Lanterns, 2001. 95 p. col. illus. (Ukrainian children's literature).

драма – 1 видання

1. *An Anthology of Modern Ukrainian Drama*. Compiler, Editor and Co-translator Larysa Zaleska-Onyshkevych. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2012. 522 p.

III.3. Інші публікації: публікації в періодиці та онлайн-публікації

Окрім перекладів української літератури, опублікованих як книжкові видання, продуктивною і досить-таки функціональною є публікація текстів у періодичних виданнях – і друкованих, і електронних. Серед друкованих періодичних видань європейського континенту, що містять художні переклади, переважають здебільшого поетичні тексти.

З британської періодици найчастіше перекладам з української літератури надавали свій простір часописи «*The Ukrainian Review*» і «*Modern Poetry in Translation*». На сторінках часопису «*Modern Poetry in Translation*» були опубліковані переклади Стівена Комарницького класичної української поезії, зокрема – по одному творові поетів «Розстріляного Відродження»: Михайла Драй-Хмари, Майка Йогансенна, Володимира Свідзінського і 2 твори Олекси Влизька (MPT, Series 3, No. 15 «Poetry and the State», April 2011); вибрані поезії Богдана Ігоря Антонича (MPT, Series 3, No.14 «Poliphony», October, 2010), Павла Тичини (MPT, Series 3, No. 12 «Freed Speech», August 2009), натомість у часописі «*The Ukrainian Review*» (Winter, 2000) – добірку сучасної поезії у перекладах Майкла Найдана, представленої іменами Сергія Жадана, Мар'яни Савки, Андрія Боднара, Тимофія Гаврилів, Марії Кривенко, Ярини Сенчишин. Водночас поетичні переклади Стівена Комарницького, зокрема добірка лірики Павла Тичини, друкувалися в

австрійському часописі «*Poetry Salzburg Review*» (No. 16, Autumn 2009; No. 13, Spring 2008).

З періодичних видань електронної форми, які публікували переклади сучасної української поезії, найкращим є літературний часопис «*Poetry International*»; він виходить у м. Роттердамі (Нідерланди) і є друкованим органом щорічного Міжнародного фестивалю поезії. Українська поезія представлена в ньому добірними перекладами 13 авторів (Юрія Андруховича, Олега Лишеги, Галини Петросаняк, Наталки Білоцерківець, Василя Махна, Миколи Рябчука, Андрія Бондара, Івана Малковича, Оксани Забужко, Галини Крук, Сергія Жадана, Віктора Неборака, Дмитра Лазуткіна), як і низкою аналітичних статей літературно-критичного і культурологічного характеру українських митців та перекладачів їхніх текстів, зокрема, Майкла Найдана, Віталія Чернецького, Олени Дженнінг, Катерини Ботанової. Британське інтернет-видання «*KalynaLanguagePress*» містить переклади згаданого вже Стівена Комарницького – поему Павла Тичини «Скорбна мати» (чотиримовне видання) та фрагмент роману Василя Шкляра «Чорний ворон». Йому ж належать переклади сучасного поета Ігоря Павлюка (опубліковані в часописі сучасної літератури «*The Apple Valley Review*», Vol. 7, No. 2, Fall 2012⁵ та в журналі «*Barnwood International Poetry Mag*»⁶ разом з віршами Богдана Ігоря Антонича). Електронний літературний часопис «*3:AM MAGAZINE*», який видається у м. Парижі (Франція), містить добірку поезій Юрія Андруховича у перекладі британської поетки і перекладачки Сари Луксач⁷. Її ж переклади Андруховичевої поезії опубліковані у літературних мережевих журналах «*Qarrtsiluni*»⁸, що містить аудіо тексти у формі подкастів, та «*Madhatters' Review*»⁹.

3-позасвопейської періодики і друкованої, й електронної форми найбільш репрезентативним є канадський часопис «Українська література» («*Ukrainian Literature. A Journal of Translations*»): http://www.utoronto.ca/elul/Ukr_Lit/) за редакцією Максима Тарнавського. Часопис цілковито спрямований на англomовного читача, оскільки публікує твори винятково українських письменників, віддаючи перевагу поезії і прозі переважно

⁵ <http://www.applevalleyreview.com>

⁶ http://www.barnwoodpress.org/Site_33/Komarnyskij.html

⁷ <http://www.3ammagazine.com/3am/six-poems-yuri-andruxhovych/>

⁸ 18 April, 2011:<http://qarrtsiluni.com/2011/04/18/two-ukrainian-poems-by-yuri-andruxhovych/>

⁹ Issue 12:http://www.madhattersreview.com/issue12/feature_ussr_andruxhovych.shtml

сучасної літератури. Протягом трьох випусків (2004, 2007 і 2011) було опубліковано переклади творів Валерія Шевчука, Володимира Діброви, Тараса Шевченка, Спиридона Черкасенка, Євгенії Кононенко, Юрія Покальчука, Павла Тичини, Бориса Антоненка-Давидовича, Василя Габора, Леоніда Мосендза, Олександра Ірванця, Емми Андіївської, Тараса Прохаська, Володимира Дрозда, Івана Франка, Юрія Яновського, Юрія Андруховича, Олега Говди, Ірини Вільде, Олександра Жовна, Костянтина Москальця, Богдани Матіяш, Івана Керницького, Сергія Жадана, Миколи Рябчука.

Вагомою часткою у презентації української літератури в англomовному світі є низка американських часописів, які зосереджують свою увагу на представниках сучасної літератури, причому рівною мірою у жанрі прози і поезії. З найбільш вагомих варто назвати такі: «*World Literature Today*» (уривки з роману Ірен Роздобудько «Загублений гудзик» і Юрія Андруховича «Московіада», оповідання Тетяни Малярчук «Демон голоду», поезію Юрія Андруховича, Віктора Неборака, Олександра Ірванця), «*Metamorphoses*» (фрагменти романів Марії Матіос «Солодка Даруся» і Галини Пагутяк «Слуга з Добромиля», поезії Олеся Ільченка), «*International Poetry Review*» – тематичний випуск якого (IPR, Issue XXXVII 2, Fall 2010) у редакції Майкла Найдана цілковито присвячений українській поезії; це також часописи «*Absinthe: New European Writing*», «*AGNI*» та низка інших, в яких твори української літератури подані в перекладах Майкла Найдана.

IV. Переклади українських авторів іншими мовами

Серед перекладів української літератури англійською мовою твори двох письменників були перекладені з первинно російської мови, проте мова в цьому випадку йде не про підрядний переклад, а про повноцінне функціонування в українській літературі текстів російськомовних авторів – Андрія Куркова та Ігоря Клеха:

1. Andrey Kurkov, *The Milkman in the Night*. Translated by Amanda Love Darragh d: Vintage, 2012. 480 p.
2. Andrey Kurkov, *A Matter of Death and Life*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 112 p.

3. Andrey Kurkov, *Penguin Lost*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 256 p.
4. Andrey Kurkov, *The Good Angel of Death*. Translated by Andrew Bromfield. London: Vintage, 2009. 384 p.
5. Andrey Kurkov, *Death and the Penguin*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2010. 228 p.
6. Andrey Kurkov, *The President's Last Love*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2009. 448 p.
7. Andrey Kurkov, *The Case of the General's Thumb*. Translated by George Bird. London: Vintage, 2009. 192 p.
8. Igor Klekh, *A Land the Size of Binocular*. Tr. By Michael M. Naydan and Slava Yastremski. Northwestern University Press, 2004. 272 p.

V. Переклади з української – умови праці та професійного розвитку

Питання умов праці перекладачів української літератури англійською мовою належить до одних з найважливіших і водночас найменш вивчених і знаних. У порівнянні з іншими країнами, які зацікавлені в поширенні власної національної культури і літератури, зокрема за її межами, Україна є вкрай пасивною; будь-які форми стимулювання перекладів, як-от гранти, програми чи субсидії, є радше виявом ініціативи громадських і приватних організацій або й приватних осіб, аніж культурної політики держави.

Зокрема, одним із виявів такої діяльності є грантова програма Фонду «Відкрий Україну» – «Книжковий фонд» підтримки перекладів сучасної української літератури іноземними мовами. Саме завдяки її фінансовому сприянню стала можливою участь у 25-му Міжнародному літературному фестивалі в м. Единбурзі (Шотландія) української поетки і видавця Мар'яни Савки (2008 року), а також видання англійською мовою Альманаху сучасної української літератури (*Contemporary Ukrainian Literature: Review*, 2009), який ознайомив англомовного читача з іменами провідних сучасних українських письменників різних поколінь: Юрія Андруховича, Любка Дереша, Юрка Іздрика, Ксенії Харченко, Євгенії Кононеко, Леоніда Кононовича, Василя Кожелянка, Тані Мальярчук,

Марії Магіос, Галини Пагутяк, Тараса Прохаська, Валерія Шевчука, Василя Шкляра, Марини Соколян, Олеся Уляненка, Лесі Ворониної, Юрія Винничука, Тетяни Винокурової-Садиченко, Оксани Забужко, Сергія Жадана, як і літературно-критичними статтями, присвяченими аналізу сучасного літературного процесу в Україні.

Іншим прикладом може слугувати фінансова підтримка з боку мецената і бізнесмена Дмитра Фірташа, надана для відкриття у Кембриджському університеті українознавчих студій 2008 р., що мають на меті поширювати знання про Україну у Великобританії та світі, фокусуючи свою основну увагу на пропагуванні в сучасному англomовному світі української літератури і культури.

Більшою мірою можемо говорити про різні форми підтримки перекладу української літератури англійською мовою, що виходять з-поза меж України. Як один із таких прикладів можемо навести публікацію літературного альманаху наймолодшого покоління українських письменників «Лишається півподиху» (*Half a Breath: A Brief Anthology of Young Ukrainian Writers*: ТЕКА Publishing House, 2009): прозаїків Любка Дереша, Ірени Карпи, Катерини Хінкулової, Світлани Пиркало і поета Остапа Сливинського. Вона стала можливою за сприяння Британської Ради в Україні, Громадської організації «Форум видавців» та Міжнародного літературного фестивалю у м. Львові.

Виявом приватної ініціативи є створення маленьких видавничих центрів, спрямованих на публікацію перекладів української літератури англійською мовою. У Великобританії – це мережеве видавництво «KalynaLanguagePress», засноване Стівеном і С'юзі Комарницькими (у ньому опубліковані поема Павла Тичини «Скорбна мати» і фрагмент з роману Василя Шкляра «Чорний ворон»), а в Канаді – приватне видавництво «Language Lanterns Publications», в якому вийшли друком антологіїні й окремі книжкові видання класичної і сучасної української прози. За фінансової підтримки Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка і особисто його президента проф. Лариси Залеської-Онишкевич було засновано часопис «Українська література» за редакцією Максима Тарнавського.

Та передусім функціонування української літератури в перекладах англійською мовою завдячує унікальній, на наше переконання, у сфері перекладацької діяльності – в контексті української культури – самовідданій і невтомній, а то й подвижницькій праці

перекладачів, з яких Віра Річ у Великобританії, а Майкл Найдан у США заслуговують найбільшої шани і вдячності.

Якщо вдатися хоча б до побіжної характеристики перекладачів, то з жалем мусимо констатувати той факт, що у Великобританії кількість перекладачів української літератури англійською мовою є вкрай мізерною, що й зумовлює мінімальний характер перекладної продукції в цій країні. Найвагомим у справі перекладу є, поза сумнівом, внесок Віри Річ (померла 2009 р.) – британської поетки, перекладача, журналістки, редактора часопису сучасної поезії «Розмаїтості» (*Manifold*). Він характеризується високим ступенем жертвовності праці всього її життя, зреалізованого насамперед у царині поетичного перекладу (класичної і сучасної лірики) і опублікованого на сторінках британських часописів «*Manifold. A Magazine of New Poetry*» та «*The Ukrainian Review*», а також у мюнхенському виданні «*Ukrainian Herald: Underground Magazine from Ukraine*». Серед великої кількості українських поетів, твори яких перекладала Віра Річ, можемо назвати Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки (поетичні драми), Михайла Ореста, Олени Теліги, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ігоря Калинця, Ліни Костенко; до аналізованого періоду художніх перекладів протягом 2000-2013 рр. належать переклади поетичних творів Віри Річ, вміщені у двох двомовних виданнях – фундаментальній антології української поезії ХХ ст. «Сто років юності» (2000) та повній збірці поезій Тараса Шевченка (2008). Серед британських авторів українського перекладу заслуговує також на увагу поетичний переклад Стівена Комарницького, завдяки якому англійською мовою опубліковані твори Павла Тичини, Богдана Ігоря Антонича, сучасного поета Ігоря Павлюка. Поетична творчість Юрія Андруховича стала доступною завдяки перекладам британської поетки і перекладача Сари Луксач. До популяризації української літератури у європейському англомовному середовищі спричинилися певною мірою також ірландський поет і перекладач Том Мур, який перекладав вірші Ігоря Павлюка, та шотландський поет і перекладач Роберт Джемісон – автор перекладів віршів Олега Лишеги, Ігоря Римарука, Миколи Рябчука, Миколи Воробйова, Василя Голобородька, Василя Стуса. Перекладачами прози популярного у Великобританії українського письменника Андрія Куркова є Джордж Берд, Ендрю Бромфілд і Аманда Лав Дарраф.

Серед перекладачів української літератури з-поза Європи найбільш плідною є перекладацька творчість професора Пенсильванського університету, Майкла Найдана

(США). Він є автором перекладу поетичних збірок Богдана Ігоря Антонича (2010, 2007), Максима Рильського (2008), Віктора Неборака (2005), Ліни Костенко (2002), Павла Тичини (2000), роману Юрія Андруховича «Перверзія» (2005), збірки оповідань Юрія Винничука (2000), співперекладачем романів Лариси Денисенко (2013) та Ірен Роздобудько (2012), Ігоря Клеха (2004), лірики Дмитра Павличка (2012), фундаментальної антології української поезії ХХ ст. «Сто років юності». Серед його перекладів, опублікованих у періодичних чи антологічних виданнях – вірші Василя Герасим'юка, Наталки Білоцерківець, Галини Петрусаняк, Оксани Забужко, Юрія Андруховича, Олександра Ірванця, Василя Махна, оповідання Тані Малярчук. Уже підготовані до друку його переклади роману Марії Магіос «Солодка Даруся», прози Юрія Винничука, лірики Атилли Могили, антологія поетичних текстів «*Masterworks of Ukrainian Poetry*», у співавторстві – переклади творів Григорія Сковороди, твори жіночої сучасної прози, що ввійшли до антології «*Herstories: An Anthology of Ukrainian Women's Prose*». Окрім художніх перекладів, Майкл Найдан є упорядником, автором передмов і коментарів до багатьох видань, численних наукових статей про українську літературу в періодиці, упорядником і видавцем тематичного випуску «*International Poetry Review*» (Issue XXXVII. 2, Fall 2010).

З інших перекладачів заслуговують на увагу імена Лариси Онишкевич-Залеської – упорядника, автора передмови і співперекладача антології драматичних творів «*An Anthology of Modern Ukrainian Drama*» (2012), Марка Мавлишина, Юрія Ткача, Віталія Чернецького, Аскольда Мельничука, Вірляни Ткач, Ванди Фіппс, Роми Франко, Уляни Пасічник, Патріка Корнеса; з молодшого покоління – Марка Андрейчика, Дзвіні Орловської, Олени Дженнінг, Ярини Якуб'як, Марти Базюк.

З приводу питання можливості професійного навчання та обміну перекладачів можна говорити хіба що з перспективи часу, оскільки на сьогодні такі форми не очевидні.

VI. Посередники

Серед різних форм пропагування української літератури в англійськомовному світі більша розмаїтість властива європейському континентові. Незважаючи на мінімальну кількість перекладачів української літератури у Європі, все ж їм належить найбільш

вагоме значення. Зокрема, саме самовідданій, саможертвній праці кількадесятилітньої праці британської поетки, перекладача і журналістки Віри Річ завдячує своєму знайомству з британським читачем класична – в особі чільних її представників – Тараса Шевченка, Івана Франка і Лесі Українки – та сучасна, що охоплює увесь період ХХ ст., українська поезія. Окрім опосередкованого знайомства з українською поезією через публікацію художніх перекладів, Віра Річ вдалася й до безпосередньої форми її представлення – завдяки низці презентацій її авторських перекладів, що мала назву «Україна: від Мазепи до Майдану» і відбулася в Оксфордському, Кембриджському університетах Великобританії та під час Міжнародного літературного фестивалю в м. Единбурзі (Шотландія) 2007 року¹⁰.

До промоції української літератури серед читацької аудиторії Великобританії долучився і Стівен Комарницький – як співзасновник (разом із С'юзі Комарницькою) власного мережевого видавництва «*KalynaLanguagePress*», публікації якого активно пропагують вибрані імена української літератури; і як учасник літературних читань української літератури англійською мовою, які організували редактори британського видання «*Modern Poetry in Translation*» Девід і Гелен Константін у Лондоні 2007 року¹¹.

Важливу роль у поширенні перекладної літератури, без сумніву, відіграють видавництва. У випадку української літератури найактивнішим у цьому плані, щоправда, обмежуючись лише одним письменником, є лондонські видавництва «*Vintage*», що спеціалізується на публікації якісної в художньому сенсі сучасної літератури і «*Harvill Secker*», яке надає перевагу інтелектуальному детективу, – у них вийшли друком романи Андрія Куркова – по 9 і 6 видань, відповідно. Свій внесок у пропагування української літератури на книжковому ринку Великобританії робить і невеличке спільне британсько-голландське видавництво «*Glagoslav Publications*», яке видає переклади художньої і нехудожньої прози слов'янських (української, російської, білоруської) літератур – до 2013 р. вийшли друком 3 публікації, готові до друку 4 публікації.

Значно більше, на нашу думку, значення у презентації української літератури для європейського читача, припадає на періодичні видання, причому більшою мірою

¹⁰ Дмитро Дроздовський. Поетична історія України: погляд із туманного Альбіону // Всесвіт. 2007. № 5-6. С. 186.

¹¹ Стівен Комарницький. Інтеграція України в Європу має розпочатися на рівні діалогу культур // Всесвіт. 2012. № 5-6. С. 173.

Переклади з української мови англійською мовою

електронної, ніж друкованої форми. Найвагомим з погляду промоції української літератури є часопис «*International Poetry*», який протягом 2003-2012 рр. опублікував переклади 13 найбільш репрезентативних поетів сучасної української літератури: Юрія Андруховича, Олега Лишеги, Галини Петросаняк, Наталки Білоцерківець, Василя Махна, Миколи Рябчука, Андрія Бондара, Івана Малковича, Оксани Забужко, Галини Крук, Сергія Жадана, Віктора Неборака, Дмитра Лазуткіна, як також інтерв'ю з письменниками: Галиною Петросаняк (січень 2007), Миколою Рябчуком (березень 2005) та статті про стан і основні тенденції розвитку сучасного літературного процесу в українській культурі: Андрія Бондаря «Східний реванш на горизонті» (травень 2004), Катерини Ботанової (травень 2005, березень 2005, серпень 2004, травень 2004), Гольгера Гемби «Феномен Станіславова» (січень 2007), Майкла Найдана «Метафізична поезія Оксани Забужко» (серпень 2004), Миколи Рябчука «Переосмислення високої стіни» (травень 2005), «Ми помрем не в Парижі: Про нову українську поезію» (березень 2005), «Мала література великої країни» (березень 2005), Юрія Андруховича «Голова, яка літала» – про поезію Віктора Неборака (жовтень 2006) тощо. Варто згадати і електронний часопис європейської культури «*Eurozine*», в якому заслуговує на увагу стаття Тимофія Гаврилів про стан сучасної української літератури «Літературні перспективи: Україна. Туга за романом» (*Eurozine*: <http://www.eurozine.com/articles/2007-06-28-havryliv-en.html>), як і стаття Майкла Найдана про сучасну українську жіночу прозу «Нова українська жіноча проза: двадцять років після незалежності», опублікована в часописі «Світова література сьогодні» (*World Literature Today*, November 2011)¹²

Меншою мірою, а проте функцію промоції української літератури виконував і друкований часопис «*The Ukrainian Review*», що містив на своїх сторінках поетичні переклади Віри Річ.

Не менш важливим фактором впливу на популяризацію української літератури англійською мовою є участь українських письменників у різноманітних культурних подіях, фестивалях та відкритих читаннях. З цього погляду слід насамперед зазначити активну участь митців з України у щорічному Міжнародному фестивалі поезії, що відбувається у м. Роттердамі (Нідерланди): Юрія Андруховича, Оксани Забужко, Наталки

¹² <http://www.worldliteraturetoday.org/2011/november/emerging-ukrainian-women-prose-writers-twenty-years-after-independence#.URMDe6W6d8t>

Переклади з української мови англійською мовою

Білоцерківець, Сергія Жадана, Галини Крук, Андрія Бондара – протягом 2005-2012 рр., Міжнародному літературному фестивалі в м. Единбурзі (Шотландія) – Ігоря Павлюка (2006 р.), Мар'яни Савки (2008), Андрія Куркова (2011). У форматі літературних читань, організованих з ініціативи Українознавчих студій Кембриджського університету, відбулася презентація українського часопису іноземної літератури «Всесвіт» (травень 2011), а вже за його безпосередньої участі була проведена зустріч на тему українсько-єврейських контактів з вибірковою презентацією поетичних текстів єврейських письменників українського походження – українською і англійською мовами: А. Оза, А. Аппельфельда, Н. Х. Бялика (травень 2012).

В контексті популяризації української літератури серед англomовних читачів Європи – і ширше – світу – відбулися дві знакові події: видання англійською мовою 1) літературного альманаху вибраних творів наймолодшого покоління українських письменників, здійснене за сприяння Британської Ради в Україні, Громадської організації «Форум видавців» та Міжнародного літературного фестивалю (*Half a Breath: A Brief Anthology of Young Ukrainian Writers*: ТЕКА Publishing House, 2009); 2) альманаху сучасної української літератури (*Contemporary Ukrainian Literature: Review*, 2009), здійснене за фінансової підтримки благодійного фонду «Відкрий Україну» (OpenUkraine).

Що стосується наведених форм пропагування української літератури в позаєвропейському англomовному світі, то варто відзначити беззаперечну і найвагомішу роль її перекладачів: Майкла Найдана, Лариси Онишкевич-Залеської, Марка Мавлишина, Юрія Ткача, Віталія Чернецького, Аскольда Мельничука, Вірляни Ткач, Ванди Фіппс, Роми Франко, Уляни Пасічник, Патріка Корнеса; з молодшого покоління – Марка Андрейчика, Дзвіні Орловської, Олени Дженнінг, Ярини Якуб'як, Марти Базюк.

Якщо аналізувати роль видавництва, то на особливу увагу заслуговує: 1) приватна ініціатива Роми Франко і Соні Морріс, які заснували невелике приватне видавництво «*Language Lanterns Publications*» (м. Торонто, Канада); воно спеціалізується на публікації антології класичної (4 томи чоловічої – 2004, 2008; 2 томи жіночої – 2000; до 2000 р. – 4 томи) і сучасної (вибраної прози Анатолія Дімарова (2001), антології сучасної прози – Анатолія Дімарова, Євгена Гуцала, Олени Звичайної (2002)) української малої прози; 4 томи прози Франка (2006); 2) видавництво наукової літератури гуманітарно-соціального спрямування «*Toronto University Press*» – 6 видань.

This text is licensed under Creative Commons

З періодичних видань варто виокремити 3 випуски часопису «Українська література» (*Ukrainian Literature. A Journal of Translations*, 2004, 2007, 2011) за редакцією Максима Гарнавського і тематичний випуск «*International Poetry Review*» (IPR, Issue XXXVII 2, Fall 2010) у редакції Майкла Найдана, присвяченого українській поезії.

З подій культурного плану вирізняється перекладацький проект Марка Андрейчика «Сучасна українська література» (Contemporary Ukrainian Literature. Series), реалізований за підтримки Українознавчих студій Інституту Гаррімана Колумбійського університету та Інституту Кеннана (США), в рамках якого відбулася низка авторських зустрічей українських письменників з американськими читачами.

VII. Реакція на переклад

Якщо вдаватися до характеристики реакції на переклад української літератури англійською мовою, то висловити однозначні міркування доволі таки важко. Аналіз книжкової продукції, виданої на території країн ЄС свідчить, що загальна кількість надрукованих одиниць перекладу становить 21 позицію, з них 20 публікацій – це художня проза і лише 1 є поезією, причому видана вона в Австрії. Серед них другим накладом користуються книги тільки 1 письменника – Андрія Куркова: це романи «Нічний молочник» (*The Milkman in the Night*, 2012 і 2011), «Остання любов президента» (*The President's Last Love*, 2009, 2007), «Приятель небіжчика» (*A Matter of Death and Life*, 2010, 2005), третім накладом видані романи «Гра у відрізаний палець» (*The Case of the General's Thumb*, 2009, 2004, 2003), «Пікнік на льоді» (*Penguin Lost*, 2010, 2005, 2004) і «Смерть стороннього» (*Death and the Penguin*, 2010, 2003, 2001). Він також єдиний український письменник, публікація творів якого має широкий розголос у провідних медіа Великобританії у формі інтерв'ю з письменником (*The Independent: One Minute With: Andrey Kurkov, novelist by Boyd Tonkin* – August 12, 2011) чи статті про його творчість (*The Guardian: A life in books: Andrey Kurkov by Nicholas Wroe*), а чи рецензій на його книги, зокрема романи «Нічний молочник» (*Financial Times* (by Marina Lewycka) – July 29, 2011; *The Scotsman* – August 1, 2011), «Остання любов президента» (*The Independent* (by Barry Forshaw) – September 28, 2007). У США, Канаді чи Австралії значно важче простежити реакцію на переклади української літератури, наважимося зазначити тільки про відомі нам

Переклади з української мови англійською мовою

рецензії на переклади книжкових видань Майкла Найдана, опубліковані у таких часописах, як: «*Slavic and East European Journal*», «*The Review of Contemporary Fiction*», «*The Complete Review*», «*World Literature Today*» тощо.

VIII. Підсумкові положення та рекомендації

Загальний аналіз перекладів української літератури англійською мовою, який охоплює період від 2000 до 2013 року, свідчить про поступове, хоч і вкрай повільне і таки мало помітне опановування англомовного читача перекладною продукцією українського походження. Такий слабкий і повільний процес розширення книжкового ринку зумовлений багатьма причинами об'єктивного характеру, з яких можна назвати хоча б кілька. Незважаючи на те, що минуло більше ніж двадцять років відтоді, як Україна здобула статус незалежної держави, її рецепція у світі позначена багатьма лакунами, зокрема, і в царині культури і вужче – літератури. В браку такої потрібної інформації значна міра вини лежить на самій країні – через відсутність продуманої і зваженої гуманітарної політики, спрямованої на просування України в інформаційному світі сучасності, пасивність провідних державних інституцій – Міністерства культури, Міністерства освіти, науки, молоді і спорту, чиє безпосереднє завдання полягає у промоції високих здобутків власної культури в інтелектуальний простір сучасного світу; практично немає жодних форм державної фінансової підтримки, спрямованої на стимулювання реалізації різноманітних перекладацьких проєктів з метою представлення її літературної продукції широкому колу споживачів. З іншого боку, дається взнаки зовсім незначна кількість українських фахівців в галузі художнього перекладу, що спричиняється до вимушеного перебування української літератури – більшою мірою класичної, аніж сучасної – у своєрідному мистецько-культурному вакуумі, долати який допомагають хіба що міжособистісні зв'язки і контакти українських митців, як і окремі ініціативи, що виходять від приватних осіб чи громадських організацій. Вагомою причиною такої культурної ізоляції України є і мала – з огляду на високу продуктивність і активний розвиток сучасної літератури, як і на величезні пласти літератури минулих поколінь – кількість перекладачів з української мови.

This text is licensed under Creative Commons

Проте всупереч несприятливим умовам переклад української літератури англійською мовою розвивається і в порівнянні з попереднім періодом – до 2000 р. можна помітити певні позитивні тенденції. Насамперед варто зазначити, що якість перекладів, за незначними винятками, є високого художнього рівня, відповідно до стандартів сучасної поліграфії якість друку і дизайну покращується, а з невинним розвитком комп'ютерних технологій з'являються щоразу нові можливості, як-от публікації у виданнях електронного формату.

З метою покращання стану перекладів української літератури вважаємо за необхідне висловити низку рекомендацій:

1. Активізувати різні форми промоції української літератури в англійськомовному читацькому світі на державному рівні, що передбачає: а) стимулювання перекладів української літератури завдяки впровадженню програм, грантів, субсидій та нагороди преміями чи іншими державними відзнаками¹³ перекладачів з української мови; б) надання фінансової підтримки для участі українських письменників у міжнародних літературно-мистецьких фестивалях, відкритих літературних читаннях тощо.
2. Налагодити тісніші форми міжнародної співпраці в галузі культури і мистецтва (літератури) за посередництвом представників Британської Ради в Україні з метою інформації та участі зацікавлених сторін (письменників, перекладачів) у визначних подіях і заходах культурного життя українців і британців.
3. Проводити міжнародні обміни між висококваліфікованими перекладачами в галузі художнього перекладу для обміну і збагачення професійним досвідом і провадження ними майстер-класів – в рамках стипендій, грантів, навчальних програм, літніх шкіл та міжнародних наукових конференцій і форумів, присвячених проблемам художнього перекладу.
4. Проводити цілеспрямовану підготовку молодих фахівців українсько-англійського перекладу в галузі художнього перекладу на основі навчальних закладів України (Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Київського

¹³ На сьогодні державною нагородою України відзначений лише один перекладач української літератури англійською мовою – Віра Річ, яка 1997 року отримала премію імені Івана Франка (від Національної спілки письменників України), а 2007 року – орден княгині Ольги. За високі здобутки в галузі перекладу, щоправда, закордоном, були нагороджені: Майкл Найдан – премією з перекладу імені Юджина Кайдена Університету Колорадо (1993), премією з перекладу Американської асоціації українців (1996); Джеймс Бресфілд – премією з перекладу Міжнародного Пен-Клубу (1999).

національного лінгвістичного університету, Львівського національного університету ім. Івана Франка) та Українознавчих студій Кембриджського університету й Інституту україністики в м. Лондоні з перспективою подальшого стажування в Британському центрі літературного перекладу (British Centre for Literary Translation) в м. Лондоні (Великобританія), як і організації при наукових центрах перекладацьких майстерень.

5. Пропагувати здобутки класичної і сучасної української літератури шляхом публікації оглядових статей чи видання тематичних випусків літературно-мистецьких часописів «The Ukrainian Review», «Modern Poetry in Translation», записів інтерв'ю з провідними письменниками у радіо- і телепросторі Великобританії.
6. Запропонувати цікаві для обох сторін спільні видавничі проекти, зокрема публікацію тематичних антологій чи серійних видань, укладених за принципами жанрової (поезія, мала проза, есеїстика), стильової (модерністична, постмодерністична мала проза, класична / сучасна поезія, готика, детективи) чи гендерної (чоловіча / жіноча мала проза) спорідненості; аудіокниг поезії та малої прози.

